Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru z pošiljanjem na dom
za celo leto K 5.—
za pol leta „ 2.60
za četrt leta „ 1.30

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice štv. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 12 h, dvakrat 18 h, trikrat 24 h.

Štev. 9. V Mariboru, dne 2. marcija 1899. Tečaj XXXIII.

Kako je na Ogrskem.

Čudne razmere imamo v avstrijsko-ogrski državi. Obe polovici ste si tuji, da, celo nasprotni, sovražni, kakor samostalni državi, ki se zmiraj drgata in bojujeta druga zoper drugo; še več, sovraštvo ni le sovraštvo med državama, ampak je celo postalo med prebivalci osebno. In vendar bi morali obe polovici biti složni ter tvarjati celoto, kojo pretaka in ogreva ista kri, celoto, ki na zunaj ne sme kazati nikake razpoke, če se država naj šteje še nadalje med velike evropske.

To razmerje je za državo gotovo nezdravo, pa ne le to, ampak celo skrajno osodepolno. Torej ima nas in vsakega, komur je za obstanek monarhije Habsburžanov mar, brigati, kako se medsebojno razmerje obeh polovic razvija.

Kakor ima vsaka prikazen svoje vzroke, tako je imajo tudi odnošaji med Avstrijo in Ogrsko. Gotovo je, da jih nekoliko najdemo že v prirojenih svojstvih in v davnih zgodovinskih dogodkih; ali gotovo pa je tudi, da so se odnošaji od leta 1867. dokaj poostrili; zato najdemo v zgodovini zadnjih 30 let sedanjemu razmerju dovoljnega pojasnila. Naravno je, da se nam prilika, baviti se s tostransko polovico, nudi večkrat, nego z ogrsko. Zato pa hočemo danes svojim bralcem podati sliko, kako so se zadnjih tridesetih let stvari razvijale onstran Litve.

Do leta 1867. bila je država jednotna ter nosila ime «Avstrijsko cesarstvo». Tega leta pa se je po prizadevanju liberalno-nemških in ogrskih politikov in zoper voljo Slovanov razcepila v dve polovici ter sklenila pogodba, ki določuje njiju obseg, pravice in dolžnosti. Takozvani dualizem uvedel se je v nadi, da bodo vladali tukaj Nemci, tamkaj Ogri ter Slovane končno zadušili. Zraven tega gojil je vsak teh dveh prijateljev v najskrivnejšem kotu svojega poštenega srca še druge tajne nade, ki bi jih naj izpolnil dualizem. Da se je Ogrom zares posrečilo, v gospodarskem oziru našo polovico na lastni prid spraviti na beraško palico, vemo do dobra.

Ali Ogri imajo še drugo za bregom; stari Košut je l. 1848. v njih znova užgal hrepenenje po popolni samostalnosti, in to jih ne zapušča. Vzgledno spretni v izbiri in uporabi vseh sredstev, ki vedejo do njih političnega cilja, vedeli so v pogodbo l. 1867. spraviti take točke, ki pomenjajo odločne korake do kedanje samostalnosti. Izposlovali so si med drugim posebnega ministra za kraljevi budapeštanski dvor, svoje narodno vojaštvo, ki je zopet pod posebnim ministrom, takozvano honved, in lastno državno gospodarstvo, torej neodvisnost z ozirom na državni kredit in državni dolg. Ni težko spoznati, kam pes taco moli. Navidezno so delali, kakor bi ne hoteli odstopiti od osnovnega upravnega zakona, pragmatične sankcije z leta 1722./23., ali v resnici pa njih pridobitve smislu tega zakona nasprotujejo, in je torej jednotnost države se že l. 1867. po njih okršila.

Ali Ogri so v svojem stremljenju vrlo napredovali. Leta 1868. je morala dvodelnost države dobiti izraz tudi v imenu, ki se glasi odsihmal ‚Avstrijsko-ogrska monarhija'. Danes se na Ogrskem poznamenovanje «cesarstvo» za celokupno ozemlje Habsburžanov ne trpi niti v šolah, niti v parlamentu, niti v javnem občevanju. Pač pa velja za onostransko polovico ime «Ogrska,» dočim za tostransko izraz «Avstrijsko» nima veljave.

V naši polovici imamo razne dežele, tudi v uni polovici njih je bilo več; ali Ogri so razumeli meje odstraniti, da se tem laglje jednotno vlada ter novo ozemlje tem trdneje stari Ogrski priklopi. Tako so se izgubili v ogrskem morju vojvodina srbska, Sedmograško (1868), del nekdanje vojaške granice (1872), prominola je samostalna narodna uprava sedmograških Sasov in Seklov kakor pokrajina Jacigov in Kumanov, Srbov in mnogih slobodnih mest. Reki, ki se je leta 1868. Hrvatski kratkoma vzela, se je samouprava navidezno pustila, ali baš sedaj uživa to mesto bržkone zadnje trenutke svoje samostalnosti, in ob jednem deluje ogrska vlada neprestano, da samostalnost Hrvatske slabi in podkopuje. Ogri torej vedo meje širiti, a da se v to svrho poslužujejo zgol nemoralnih sredstev: sile, podmitanja, izpodlazovanja, kaj se za to zmenijo.

Oni pa tudi razumejo madžarizovati; vse njihovo ozemlje mora kazati do zadnjega kota ob meji strogo ogrski značaj. Kedor se ne uda, gorje mu. Kjekoder ob meji stopiš doslovno le korak na ogrska tla, trdovratno se ti govori ogrski, table in druga znamenja so ogrska, človek, ki ti v krčmi postreže, je žid itd. Kakor pri nas, tako so si tudi tam vedeli trinogi osiguriti gospodstvo pomočjo krivičnega volilnega reda; vrh tega se pa pri

Listek.

Jeruzalemsko romanje.

(Piše prof. J. Zidanšek.)

3. Sedmero jonskih otokov; Kreta; na sredozemskem morju.

Kratko bivanje na lepem krfskem otoku je vsem romarjem prav dobro dejalo, posebno sè sladkim tamošnjim vinom potolažili smo vsak svoj želodec, ki je bil vsled 2 dnevne pomorske vožnje že nekaj vznemirjen in kojega je čakala prihodnje dni še mnogo hujša poskušnja. Zelo sitno je na pr. že to bilo, da nismo mogli pri nobenem mestu, kjer smo se ustavili, naravnost iz ladije na zemljo stopiti, razun v Aleksandriji, kjer smo pa za to mnogo plačali; ampak ladija je obstala kake četrt ure zunaj v morju in mi smo se morali v malih čolnih na suho zemljo in potem zopet nazaj k ladiji prevažati; oj! kako neprijetno je bilo to zibanje in guganje po razburjenem morju; rad sem se včasi nazaj ozrl iz ladije ali iz suhe zemlje in gledal, kako so morski valovi plesali s temi čolniči, koji so bili napolnjeni z našimi prestrašenimi romarji. Na celem potovanju smo se 13krat na tak precej nevaren način prevažali, pa samo enkrat bi se bila skoraj nesreča zgodila; namreč ravno moj neukreten češki tovariš, je v Port-Sajdu namesto na čoln, pa — mimo stopil in seveda v morje padel; a pomorščaki so ga še vgrabili in oteli, poškodoval se ni zelo, pač pa prestrašil.

Zvečer 15. aprila oddamo še na Krfu nekaj pisem in razglednic, v kojih domu poročamo, da srečno potujemo, potem pa: hajd naprej! proti vroči Afriki. Dovolj zanimiva bila je vožnja mimo 7 tako zvanih jonskih otokov: Korfu, Pakso, Maura, Itaka, Kefalonija, Cante in Cerigo; spodaj v nižavah in na morskem obrežju so ti otoki z drevjem in travo obraščeni in obdelani; nahajajo se vrti, gozdi, sela in mesta; a višje gor je golo gorovje — Kras. S posebnim veseljem sem gledal Itako, ker je baje v starih časih na tem otoku kraljeval Odiseos ali Ulises, silno zvita buča; o njem se v latinskih šolah marsikaj zanimivega in kratkočasnega bere; bilo mu je namreč prerokovano, da, če zapusti svoj dom, se ne bo smel 20 let vrniti, ampak se bo moral po svetu okoli klatiti; zato se ni hotel udeležiti trojanske vojske in se je norega delal; a pozneje je šel v boj in je s svojimi zvijačami mnogo pripomogel, da se je za Grke dobro končal; tako na pr. napravijo Grki pred Trojo velikega lesenega konja, v njegov trebuh pa skrijejo mnogo svojih vojakov (med njimi je seveda tudi Ulises) in ga Trojancem podarijo; kakor hitro je pa ta čudni konj v mestu, poskačejo Grki iz njegovega trebuha, kakor vzdraženi polhi iz votlega drevesa, in potem res trojansko mesto premagajo. Ko se je čez 20 let na Itako vrnil, ga ljudje niso več poznali, razven njegovega starega svinjskega pastirja, kateremu se je sam razodel; v svoji hiši našel je mnogo snubačev, ki so njegovo ženo nadlegovali z zakonskimi ponudbami; pa on jih je vse napodil in potolkel.

Pri teh otokih srečali smo avstrijsko ladijo, na koji so se naši spodnještajarski rojaki od 87. pešpolka iz Krete domov vračali; kakor je bilo brati, so se slovenski fantje tam lepo in hrabro obnašali in se vsem priljubili, tudi Turkom; da, slišal sem že celo od nemških oficirjev, da najrajše imajo vojake iz naših krajev, t. j. iz slovenskih pokrajin, ker Slovenec je zares «prebrisane glave in čedne in trdne postave». — Kreta je velik, podolgovat otok sredozemskega morja; zdaj smo ga gledali samo od zapadne strani, kjer ni bilo videti nikake hiše ali vasi, temveč gole pečine in svitlo-bele snežnike tako imenovanega Ida-gorovja; nazaj grede smo pač od daleč zapazili na severni strani večа mesta: Kanea, Kandija in Retimo. Kreto je že sveti Pavel na svojih potovanjih obiskal, jej Kristusov evangelij oznanjal in sv. Tita za prvega

volitvah morajo glasovi dajati le ljudem, katere določuje ogrska vlada; nič posebnega ni, da je volitev, ki se je vršila 6. oktobra l. 1896. vlado stala 5 milijonov gld., uboge Slovake pa dokaj krvi: 53 jih je bilo po madžarskih žandarmih ustreljenih, 120 pa ranjenih. Bajoneti in revolverji so se volilcem nastavljali na prsi, češ da dado glas vladnemu kandidatu; vojaštva in žendarmov je po ulicah, cestah in hišah kar mrgolelo. Ali bi naj puške rjavele? Čemu pa plačujejo tostranski davkoplačevalci vsako leto 140 milijonov za vojaštvo? Tako torej vedo Ogri centralizovati. Stare nemadžarske šole se madžarizujejo, in če se učitelj v 3 letih blažene ogrščine ne nauči, ima šila in kopita pobrati. Vedeti pa imamo, da je v Ogrski po ogrskem ljudskem štetju le 45% Madžarov, v resnici jedva 30%, in da je tamkaj jednakopravnost vseh jezikov ravno tako zakonito zajamčena kakor pri nas.

Če kaže dualizemski razvoj še tak razhod, bi zraven vladarske hiše vendar skupna vojna morala biti nedotakljiva. Toda tudi na tem braniku skupnosti obeh polovic so razjedajoči elementje že opetno poskusili svojo moč; dolgo zaman, ali v zadnjih letih se jim je vendar posrečilo marsikaj. Iz c. kr. armade je postala c. in kr., in vsled dovoljenja posebnih ogrskih vzgojevalnic za vojake prihajajo sedaj v ogrske polke narodno vzgojeni častniki, madžarskim namenom gotovo ne na kvar.

Skratka: odločitev Ogrske od naše polovice vrši se na vseh poljih neprestano: na vojaškem, na prosvetnem, na gospodarskem itd. itd. odločno in tako jasno, da to lahko vidi vsak, kedor ni popolnoma slep.

To stremljenje javlja se baš sedaj posebno krepko z ozirom na državno gospodarstvo. Otročje bi bilo, verjeti, da se Madžari zaradi par odstotkov kvote, ki bi jih naj več plačali, že tretje leto ne morejo odločiti, podpisati nagodbo. Jim je le do tega, da vezi, ki je spajajo z nami, tako zrahljajo, da jim bode prav lahko, smukniti iz njih. Sicer postajajo od dne do dne drzneji in svojih namenov nikakor več ne zakrivajo. Znano je, da so Ogri že leta 1848. poskusili otresti se Avstrije ter cesarja Franca Jožefa I. kakor Habsburško rodovino sploh odstavili. Toda ni se jim posrečilo, ker so še drugi močnejši od njih. Hudi boji so se bíli tudi ob budimski trdnjavi, kjer je mnogo naših s poveljnikom Hentzijem vred za habsburški prestol pustilo življenje. Tem junakom je cesar l. 1852. dal na svoje stroške postaviti na trgu Sv. Jurija v Budimu lep spomenik. Ta «sramotilna soha» se je tekom let že opetno napadala, na razne načine oskrunjevala, in že opetno se je zahtevalo, da se naj odstrani. Po smrti cesarice Elizabete se je pa madžarskim besnežem zdela prilika najugodniša, da se spomenika iznebijo. Sklenoli so zato, umrli cesarici posvetiti spomenik, ki se naj postavi prav na tisto mesto, ki ga zavzema Hentzijev. Nadejali so se namreč, da se bo ta-le vrgel med staro železje. Cesar jim je sicer prošnjo dovolil, toda ob jednem določil, da se ima Hentzijev spomenik v budimski kadetnici opet postaviti. Nato pri Madžarih razburjenost in divjanje po ulicah in zbornici, in prišlo je do izgredov, ki so merili na skupno armado in nje najvišjega poveljnika, cesarja samega. Še eno. 2. decembra preteklega leta izpolnilo se je petdeset let, odkar Franc Jožef I. vlada narodom cele monarhije. Pri nas se je na ta dan pripravljalo že dolgo, in tekmovalo je vse razven prusakov. Na Ogrskem pa se je pri tej priliki naravnoč na strašen način pokazalo, kam unstran Litve merijo. Djali so: «Cesar tuje države naj obhaja svoj jubilej, nas Madžare to nič ne briga; nam je on le kralj in sicer od 6. junija l. 1867, katerega dne se je dal kot takega kronati; vrh tega pa je že 7. grudna 1848. l. naš državni zbor izjavil, kako si je Franc Jožef ogrski prestol pridobil.» To je patrijotizem! In v takem patrijotizmu je madžarsko ljudstvo obhajalo 2. december preteklega leta. Državni zbor ogrski pa druzega nič ni storil, nego da je dal v protokol zapisati, da se zahvaljuje previdnosti, ki je Francu Jožefu I. naklonila toliko dobo vladanja. O pravih povodih tega čina ni mogoče dvomiti.

Zares daleč so prišli Ogri. Vendar je to le bilo mogoče, ker je pri njih na krmilu že 30 let tista vlada, ki dosledno deluje na uresničenje Košutove oporoke. Možje se sicer menjavajo: Tisza, Weckerle, Banffy in sedaj Szell, ali vladni duh ostaja isti. Razširjati ga pa pomaga židovski denar, časnikarstvo in žalibog velik del duhovništva, zlasti višjega.

Zraven te kuge, ki jo imenujemo madžarizem, pa rastejo brezverstvo, nenravnost, nepoštenost in ubožtvo, da je groza. Civilni zakon uživa pri državi veljavo cerkvenega, in leta 1896. bilo je brez duhovnikov poročenih 11.824 parov; k židovstvu je istega leta prestopilo 137 kristjanov, za brezverce pa se je objavilo 3990 oseb. Kar se tiče nenravnosti, je gotovo na vsem svetu ni dežele, kjer bi se bila tako zajedla v maso od zgoraj pa do dol, in kjer bi se javno podpirala tako nesramno, kakor v ogrski. Poneverjenja denarjev so tako navadna, da je varnost premakljivega imetka popolnoma izginola; goljufije so postale običajne. Zraven brezmernega bogastva, ki ga v krempljih drži sesajoče židovstvo, pa se nahaja zlasti v srednjih in spodnjih slojih, ki služijo židom kakor sužnji, tolika revščina in tolika nezadovoljnost, da bi omečilo kamen. Žalostna svoboda!

Taka je torej blažena Ogrska danes, taka druga polovica našega telesa. Zares «mrliči jezdijo jadrno,» in Ogrska nima več daleč do cilja. Kmalu bode napočil tisti veliki dan, ki ga enako težko pričakujejo tu Košutovci in Židovi, tam nemadžarski narodi in velik del stiskanega madžarskega priprostega ljudstva; a ta dan prvim, kakor sanjajo, ne bode dan sijajne slave, ampak dan strašne Večne osvete. Čudo bi se moralo zgoditi, če bo drugače. A to je žalibog tudi gotovo, da bodemo tedaj, ko se bode Ogrska v strašnih bolečinah krčevito zvijala, z njo morali trpeti tudi mi. Za sedanjim trpljenjem torej zopet novo trpljenje? Ne bode nam zaneseno; ali ravno tako trdno smemo upati, da se nam za bridkimi skušnjami bodo vremena zjasnila.

Učiteljske plače.

Po vsej Avstriji se je začelo v zadnjem času med učitelji vstrajno in živahno gibanje v prid izboljšanja neugodnega gmotnega stanja. Tudi v Celju bodo danes teden priredili spodnještajarski učitelji shod, ki se bo bavil z gmotnimi razmerami učiteljstva. Ker se bo našemu uredništvu težko udeležiti shoda, kajti ravno v četrtek izide naš list, bi radi že danes natančneje označili svoje stališče nasproti učiteljskim zahtevam; toda žal, niso nam znani projektirani predlogi in resolucije, zato moramo še danes molčati. Le toliko lahko izjavimo, da smo tudi mi prepričani, da se mora nekaj zgoditi v saniranje slabega gmotnega stanja našega učiteljstva.

Papež Leo XIII.

Sv. Oče so osebam, ki žive okoli njih, že naznanili, da hočejo zaključek devetnajstega stoletja proslaviti na ta način, da posvetijo vse škofije, celo katoliško cerkev in vse človeštvo presvetemu Srcu Jezusovemu. »Sedaj mi je 90 let«, so rekli Leo XIII., »le malo ljudi doseže to dobo. Vendar pa mi je dal Bog toliko moči, da storim, kar se mora zgoditi«. Sveti Oče se zelo zanimajo, kake uspehe bo imel predlog ruskega carja o razoroženju. Pri posvetovanju različnih vlad o tem predlogu bili bi radi zastopani, toda

---

škofa postavil; pa njeni prebivalci bili so že takrat na zelo slabem glasu zavoljo svojega lažnjivega in nezanesljivega značaja, ker sv. Pavel sklicuje se v listu na Tita 1, 11. 12 na nekega njihovega pesnika, ki pravi: «Krečani vedno lažnjivi, grde zveri in leni trebuhi» in apostol potem še dostavil: «To spričevalo je resnično»; gotovo žalostno, ako se more o kterem ljudstvu kaj takega reči in dopričati. Zadnja leta je baš ta otok mnogo preglavic delal evropskim vladarjem, ker večina prebivalcev je krščanska in se je vzdignila zoper krivično in kruto turško vlado ter si je hotela priboriti svobodo; Turek se pa seveda tudi ni pustil kar tako iz dežele izgnati; no, sicer so jo pa turški vojaki pred nekterimi mesci le morali domu pobrisati in na Kreto je prišel krščanski, grški princ Jurij za oskrbnika.

Dolgo smo še gledali iz ladije nazaj belkaste gorske stene in rebra krečanskega otoka in potem — smo se skoraj zgrozili: bili smo zdaj na celo prostem, širokem sredozemskem morju; nad nami vedno jasno nebo, okoli nas pa na vse kraje: šumeče, peneče in besneče morje! Nobene ladije nismo več srečali, kakor poprej; nobene ribe, nobene ptice videli, tudi veliki morski golobi (galebi), ki so nas dozdaj tako stanovitno spremljali in vedno okoli ladije krožili, so nas zapustili; le enkrat, ali dvakrat se je zgodilo, da je prišla utrujena potujoča ptica pevka na našo ladijo počivat. Bil sem že na visokih stolpih in gorah in užival diven razgled, gledal sem že ogromne stavbe in krasne palače, pa kaj tako velikanskega in veličastnega še nisem videl kakor je — neizmerno morje! Zares: Bog je velik v svojih delih, veličasten v svojem stvarjenju. Tukaj čuti človek prav dobro, kako slaba je njegova moč, kako malenkostno njegovo prizadevanje, ker je celo odvisen od Boga; ako nas on le za trenotek zapusti in se nam kaka nesreča pripeti, smo lehko v nekterih minutah na dnu morja. «Da, njegovo je tudi morje, in on sam je je vstvaril». Psalm 94, 5.

Velika in majhna kraljica.

(Prevel iz franc. M. T. Savinjski.)

(Dalje.)

Ali časti in radosti dvornega življenja niso bile središče njenih želja! Marjetica ni hrepenela po sladkem počitku sredi kraljevskih milostij, ne po nečimerni zmagi gizdavosti in prevzetnosti. Marija Antoaneta bila je oni magnet, ki jo je z nepremagljivo silo vlekel k sebi. Nje velikodušno, blago, zlato kraljevsko srce, katero je njo siroto iz praha privzdignilo ter rešilo morda hudodelstva in spačenosti, kojemu ima zahvaliti vse, kar ima dobrega na duši in telesu, kar je in kar postane morda v prihodnjosti, to srce edino le bilo je središče in žarišče njenih najnežnejših občutkov, nje ljubezni in hvaležnosti, nje občudovanja in češčenja; z njo, s kraljico in za njo, kraljico svojo, šla bi radostno do konca sveta, da celo v prognanstvo, ječo in smrt, ko bi bilo treba. A kljubu temu Marjetica ni bila sanjava deklica. Bila je zelo trdne volje ter nad vse zvesta v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Kadar so ji odgojiteljice razložile, da se želje njenega srca uresničiti ne morejo in da se je previsoko povspela v svojih mislih, premagovala se je vselej prav srčno ter se ponižno vdala pametnim razlogom in svojim dolžnostim.

Nekoč je prav po otroško razložila prednici samostanski, kaj si želi in kaj hrepeni nje srce ter kako si domišljuje prihodnjost svojo. Z materino ljubeznivostjo razkrije ji ta, da to ni mogoče ter ji tudi razloži vse vzroke, zakaj je kraljica ne more vzeti na kraljevi dvor.

Nepopisljivo britko skeli mlado dekletce, ko vidi, da se mora za vselej odreči najslajši nadi svojega življenja; a kmalu spozna tudi predobro, da je treba odslej s silo zatreti one otroške sanje, v katerih se je doslej tako pogosto in sladko zibala.

sovražna jim italijanska vlada je vedela to preprečiti. Ruski car je izrazil papežu obžalovanje, da se papežev zastopnik vsled sovražne italijanske vlade ne bo udeležil važnega posvetovanja. Italijansko kraljevsko hišo in vlado bo še že doletela primerna kazen za sovraštvo proti blagemu očetu krščanstva.

Trentinsko vprašanje.

Poslanci tirolskih Italijanov ali Trentincev nočejo vstopiti v deželni zbor tirolski, ker so v njem vsled manjšega števila obsojeni v manjšino. Njih položaj je v tem oziru enak položaju štajarskih Slovencev. Trentinci zahtevajo za se posebni deželni zbor v Tridentu in samoupravo za italijanski del Tirolske. Toda vlada se ni hotela ozirati na njih zahteve in sicer iz državnopolitičnih razlogov. Znano je, da se Italijani radi ozirajo v italijansko kraljestvo in želijo od tam odrešenja. Zato bi bilo nevarno, jim dati vso moč v roke ter jih pustiti brez nadzorstva. Sedaj ponujajo nemški tirolski konservativci Italijanom spravo ter jih vabijo v deželni zbor. Privoliti hočejo, da se v deželnem zboru tirolskem zasnujeta narodna oddelka, katerima bi bilo zagotovljeno razmerno zastopstvo v vseh deželnih zavodih in ustanovah. Bliža se torej čas, da bo trentinsko vprašanje rešeno na korist Italijanom. Ali bo tudi štajarsko vprašanje rešeno za nas Slovence ugodno? Sedaj je čas, da naši poslanci storijo vse potrebne korake.

Mir na Ogrskem.

Pl. Szell že sedi na ministerskem stolu, raz katerega se mu je moral umakniti baron Banffy. Novemu ministerskemu predsedniku še se doslej smeji sreča iz celega srca. Vse mu gre povolji. Opozicija se mu je udala ter ne bo več motila državnozborskega posvetovanja, poslanci, ki so prej izstopili iz liberalne stranke, so se zopet vrnili v njeno naročje, narodna stranka pa ne bo opustila samo obstrukcije, ampak tudi opozicijo ter se združila z liberalno stranko. Državni voz pride torej zopet v tir. A pri nas?

Dogodki na Francoskem.

Ob pokopu pokojnega predsednika Feliksa Faura so nastali v Parizu nemiri. Posebno veliko se govori sedaj o usodi, ki je zadela poslanca Derouleda. Ko so se vojaki generala Rogeta vračali s pokopališča, pridružila se jim je cela množica ljudi ter jih pozdravljala s klici: Živelo vojaštvo! Tudi poslanec Deroulede je bil med spremljevalci. Njemu jedinemu posrečilo se je celo priti v dvorišče vojašnice, kjer je prigovarjal generalu Rogetu, naj gre s svojim vojaštvom na ulice, da se napravi revolucija. A general poslanca ni poslušal, ampak ga dal zapreti. Sedaj se vršijo preiskave, ali nima morda Deroulede zaveznikov v svoji nakani, prevreči republiko.

Dopisi.

Nova Štifta pri Gornjemgradu. Kar bi se imelo že zdavnej storiti, kar bi bi bilo za gornjo savinjsko in zadrečko dolino in vso takozvano štajarsko Švico preimenitne važnosti in velike koristi, odlagalo se je do najzadnjega časa. Menim namreč železnico, ktero nameravajo speljati čez Vransko in po popolno revnih in zapuščenih krajih na Kranjskem do Kamnika. Ta dogodek je vzdramil zadnji trenotek naš slavni okrajni zastop, da je storil v tem obziru velepomemben sklep za zgradbo železnice po savinjski dolini mimo Gornjegagrada in Nove Štifte v Kamnik, da bi le ne bilo brezuspešno in zamujeno. Radi tega je sklenol tudi občinski zastop v svojej seji dne 19. februvarija t. l. podpirati sklep okrajnega zastopa v vsakem obziru na najizdatneji način, ter vabiti vsa županstva, ktera bi ta stvar zadevala, da nujno skličejo seje svojih zastopov, kjer bi se naj dotični gg. župani ali njihovi namestniki pooblastili, da na shodu županov — ali že na Rečici ali v Gornjemgradu — stavijo v navzočnosti jednega ali druzega gsp. državnega poslanca svoje zahteve in razložijo svoja mnenja o tem. Mnogo večjega pomena in večje koristi bi bila ta železnica za ves kraj med Celjem, Kranjskim in Koroškim, nego čez Vransko, akoravno jim železnice tamkaj nikakor ne zavidamo in sicer iz sledečih vzrokov, o kterih se je pogovarjalo v zgoraj navedenej seji občinskega zastopa v Novi Štifti: 1. bi peljala železnica po večjem delu štajarske dežele, nego čez Vransko; 2. bi se vlekla mimo večjih, obljudenih krajev in blizu trgov Mozirje, Rečica, Ljubno, Gornjigrad; v zadnjem se nahajajo važni c. kr. in drugi uradi; 3. bi imela železnica tudi veliko dohodkov od romarjev, dohajajočih na velika božja pota v Nazaret, Sv. Frančišek in Novo Štifto, tudi obilni turisti štajarske Švice bi te železnice čisto ne zanemarjali; 4. nadalje bi nikjer ne bilo toliko lesa prevaževati, nego po navedenej progi, kjer se nahajajo največji in najlepši gozdi ljubljanskega knezoškofa in premnogih drugih posestnikov ter mnogoštevilnih lesnih trgovcev, a vsa lesna trgovina je obrnjena sedaj proti Trstu; 5. krijejo ti kraji v svojih notranjih prostorih mnogo raznovrstnih rudnin, največega pomena v tem pa bi bila otvoritev rudnika za premog v Novi Štifti, kjer se nahaja najlepše in najboljše vrste v neizmerno veliki zalogi in tako blizu pod zemljo, da ga na večih krajih izoravajo s plugom na svetlo. Ti in še mnogi drugi vzroki bi jako povspeševali promet po tej železnici, samo treba je takojšnjega in odločnega delovanja za njo. Jako mnogo bi bilo v teh krajih z železnico pomagano vsem slojem tukajšnjega prebivalstva. Na delo torej, kdor je k temu poklican, in gotovo ne bode ostal ta trud brez vspeha.

Iz dravskega polja. (Volitve v okrajni zastop.) Ker se je ubogi Borov Luka že preselil v boljšo večnost, ne more se več potegovati za svojo čast. Gotovo prosi tam v nebesih sedaj ljubega Boga, naj razsveti njegovim sovražnikom na tužni zemlji pamet, da bodo spoznali čim preje krive pote, po katerih hodijo, ker on svojih rojakov več hvaliti in grajati ne more. A Borov Luka je bil moj prijatelj. In ker se ga je dotaknil Slovencem do sitega znani pisatelj in kmetski agitator, hočem se jaz, Lukčev prijatelj, potegovati za njegovo čast. Čitatelji »Slov. Gospodarja« se gotovo čudite, ko Vam govorim o znanem pisatelju. Hočem Vam koj vse pojasniti.

Mnogo let je že minulo od dne, ko se je za časa volitev jel oglašati v župniji lepega Polenšaka nek pisatelj in kmetski prijatelj. Prav sedaj, ko se vršijo volitve v okr. zastop, je razdelil med slovenske kmete ptujskega okraja na stotine debelo tiskanih pol z lastnim podpisom, sicer natiskanim: Johann Wessenjak v Slomi, ki se je leta 1890 kot pisatelj neke imenitne (!) knjižice »Kmetski stan« glasil še Janez Visenjak. In kaj smo čitali na tej poli, ki je tiskana v nemški tiskarni W. Blankeja na Ptuju?! Že v prvi vrsti začenja o »Slov. Gosp.« ter opozarja vse na našega ubogega pokojnega prijatelja Borovega Luko, ki ima neki »slabe možgane ali pa mu mesto možganov v glavi slama šumi, inače nebi mogel takih laži v časnik pisati«.

Ej, ej, modri prijatelj Wissenjak, ali ne šumi morda tebi slama v glavi, ker si kot priprost kmetič in sin slovenskih starišev dovoljuješ potegovati se za čast in slavo ptujskih Pragrmanov in njihovega župana? Za gosp. župana morda za to, ker je bil njegov oče, dedek, praded itd. tudi pošten slovenski kmet, je-li? No, torej naj bo, jaz ti že odpustim, ali pa ti bodo tudi meščanje —?!

Pod štev. 1. govori Wessenjak o »Plinovi razsvetljavi v Ptuji«, ter jo hvali na vse kriplje in pristavi konečno, kolik dar božji in

---

Z večjo resnobo pa se je tudi jela izpraševati pogostokrat, čemu jo je neki Bog odločil, kateri stan za njo pripravil. Vprašanje to ji sicer ni bilo popolnem novo. Saj se je že v prvih letih učenja svojega čestokrat sredi vesele igre zresnila ter se povpraševala, kje bi bila pač sedaj in kam bi bila do danes že zabredla, ako bi je ne obranila tako očividno previdnost božja, ki jo je pripeljala semkaj.

V takih trenotkih pošiljala je goreče zahvalne molitve k Bogu, a spomnila se je nehote tudi premnogih otrok, ki se klatijo prav to uro zapuščeni po svetu ter niso tako srečni kakor je sedaj ona in se približujejo vsak dan bolj brezdnu greha in hudobije, ako jih pravočasno ne reši usmiljena roka.

Prav umevno je torej, da se je v takih trenutkih polastila tudi njenega rahločutnega srca skrita želja, naj bi mogla kedaj tudi ona tako rešiti in osrečevati nesrečne zapuščene sirote kakor so po neskončnem usmiljenju božje ljubezni oblagodarili njo najblažji ljudje, koje je poznala! Seve, dokler je sanjala o krasnem bivanju blizu kraljice, pozabila je često zopet take misli; sedaj pa, ko je spoznala, kako prazne so nje nade, polastila se je ta velikodušna želja z vso silo njenega pobožnega, ljubeznjivega srca in kmalu je gledala v duhu oni vrt, v katerem ji je odločila volja Gospodova delokrog življenja in dela.

«Ali bi ne mogla prav jaz ustanoviti zavetišča za zapuščene beraške otročiče,« vprašala se je često, «ter na tak način najlepše in najdostojnejše dokazati hvaležnost svojo ne le do Boga, temveč tudi do vzvišene svoje dobrotnice?»

Za tisto dobo imeli so v Parizu že dokaj sirotnišnic; a koliko otrok vendar ni našlo varnega zavetja, koliko se jih je potikalo ostavljenih po svetu, kojim vsem bi krščanska ljubezen še lahko pripravila dom in varno bivališče!

Marjetica sicer ni imela premoženja; pa tega se ni vstrašila. Saj je vedela, s koliko milostjo jo obdajata kralj in kraljica, povrh pa je spoznala v zavodu hčerke imovitih in imenitnih starišev; te ji gotovo ne bodo odrekle podpore, ako se poprime toli lepega podjetja ljubezni do bližnjega.

Vedno bolj in bolj oživel in okrepčal se je v njej sklep, da je to naloga njenega življenja. Seveda je spoznala tudi, da jo čaka dokaj težav in ovir in nikakor si tega ni hotela prikrivati. Povrh so jo tudi nje duhovni oče kakor i odgojiteljice opozarjale na to in ono, a kmalu je vedela sama sebi in vsem drugim razpraviti vse izvrstno, da je noben ugovor ni mogel več preplašiti.

Vse, kar je dobro in nasprotno njenim načrtom, premislila in razmotrivala je skrbno in vsestransko ne le enkrat, temveč mnogo, da, neštetokrat; često prosila je tudi Gospoda v iskreni molitvi, naj jo razsveti, in slehern dan ponavljala je te prošnje iz dna srca. Lahko je torej vskliknila kakor nekdaj sveti Avguštin: «Ako je bilo drugim mogoče s težavnejšimi pogoji, kaj bi ne bilo meni, če mi pride pomoč od zgoraj?» (Dalje prih.)

Smešničar.

Uganka. Učitelj: «Otroci! Kdo mi reši to uganjko? Dokler je človek mlad, tedaj si je želi, ko pa se postara, pa si je ne želi več?»

Janez: «Jaz vem, jaz vem!»

Učitelj: No, pa povej, Janez!»

Janez: «Ženo!»

Učitelj; «Kdo pa ti je to povedal?»

Janez: «Oče doma.»

Učitelj: «No ni povsem napačno, res je; pa jaz sem prav za prav le starost imel v mislih.

Srečen pes. Mali Jožek reče domačemu psu: Oj Sultan, Sultan, kako je tebi dobro! Ni se ti treba umivati, ne česati, pa tudi v šolo hoditi ti ni treba!»